

Змінено порядок набуття статусу безробітного та умови отримання допомоги по безробіттю

З 7 травня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану» (далі – Закон №2220-IX).

Цим Законом надано право Кабінету Міністрів України під час дії воєнного стану:

- визначати перелік видів забезпечення, соціальних послуг, компенсацій та допомоги у сферах зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, а також особливості їх надання;

- визначати особливості реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу, а також особливості призначення, відкладення, скорочення тривалості, припинення виплати допомоги по безробіттю, відмінні від встановленого порядку;

- затверджувати бюджет Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та приймати інші рішення, передбачені Законами України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (далі-Закон №1533) та «Про зайнятість населення» (далі - Закон № 5067), без погодження (схвалення) правлінням Фонду.

Отримання статусу безробітного, звільнення з роботи та отримання допомоги під час дії воєнного стану

Законом №2220 внесені зміни до розділу VIII «Прикінцевих положень» Закону №1533 та розділу IX «Прикінцевих та перехідних положень» Закону №5067, якими на час дії воєнного стану змінено деякі умови надання статусу безробітного та умови призначення, виплати та припинення допомоги по безробіттю, а саме:

1) особа, яка перебуває на тимчасово окупованій території або на території, на якій ведуться бойові дії, може звернутися до будь-якого територіального центру зайнятості (незалежно від зареєстрованого місця проживання чи місця перебування), будь-якими доступними їй засобами комунікації, у тому числі електронними, із заявою про надання статусу безробітного;

2) надання статусу безробітного внутрішньо переміщеним особам, а також особам, які перебувають на тимчасово окупованій території або на території, на якій ведуться бойові дії, які не мають документів, необхідних для реєстрації їх як безробітних, та/або про періоди страхового стажу, трудової діяльності, заробітну плату (дохід, грошове забезпечення), здійснюється на підставі відомостей, наявних у державних реєстрах, інформаційних системах ДМСУ та МВСУ, Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб, податковій звітності;

3) допомога по безробіттю призначається з першого дня надання особі статусу безробітного за особистою заявою без вимоги щодо наявності підходящої роботи;

4) внутрішньо переміщеним особам або особам, які перебувають на тимчасово окупованій території або на території, на якій ведуться бойові дії, які не мають документів про періоди страхового стажу, трудової діяльності, заробітну плату, допомога призначається у мінімальному розмірі, а загальна тривалість її виплати не може перевищувати 180 календарних днів.

Після надходження необхідних відомостей тривалість виплати допомоги по безробіттю та її розмір переглядаються відповідно до законодавства;

5) максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати 150 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року (це 9750 грн);

б) виплата допомоги може здійснюватися без особистого відвідування безробітним, який перебуває на тимчасово окупованій території або на території, на якій ведуться бойові дії, центру зайнятості, за умови підтвердження наміру перебування у статусі безробітного будь-якими засобами комунікації, у тому числі електронними, не рідше ніж один раз на 30 календарних днів;

7) додатковою підставою припинення виплати допомоги і зняття з реєстрації (крім визначених ст. 31 Закону №1533, ст.45 Закону №5067) є перебування безробітного за кордоном понад 30 календарних днів;

8) додатковою підставою припинення реєстрації як безробітного є непідтвердження без поважних причин будь-якими засобами комунікації, у тому числі електронними, наміру перебування у статусі зареєстрованого безробітного протягом 30 робочих днів з дня, наступного за днем останнього підтвердження (відвідування). Наявність поважних причин підтверджується відповідними документами.

Законом №2220 також врегульовано питання звільнення працівника з роботи за власним бажанням для отримання статусу безробітного. Для цього внутрішньо переміщені особи та особи, які перебувають на територіях, на яких ведуться бойові дії, які не мали можливості припинити трудовий договір відповідно до п.1 ст. 36, ст.ст.38, 39 КЗпП у зв'язку з неможливістю продовження роботи за таким договором, мають право в односторонньому порядку припинити трудовий договір, подавши до центру зайнятості відповідну заяву на ім'я роботодавця. Датою припинення трудового договору є день, наступний за днем подання такої заяви.

Центр зайнятості повідомляє про це роботодавця (будь-якими засобами комунікації, у тому числі електронними), податкову інспекцію та Пенсійний фонд України.

Підходяща робота

На час воєнного стану змінено критерії визначення підходящої роботи.

Підбір підходящої роботи здійснюється за місцем звернення особи до центру зайнятості і не обмежується межами адміністративно-територіальної одиниці, в якій особа зареєстрована як безробітний чи звернулася для пошуку роботи. Без згоди особи їй не може пропонуватися робота, яка потребує зміни місця проживання або місця перебування.

Підходящою для безробітного та особи, яка шукає роботу, вважається робота, яка:

1) відповідає його (її) освіті, професії (спеціальності), кваліфікації, а також набутому особою за період своєї трудової діяльності досвіду роботи, – протягом 30 календарних днів з дня надання статусу безробітного;

не потребує кваліфікації (спеціальності), професійної підготовки, або робота, що потребує первинної професійної підготовки, зокрема безпосередньо на робочому місці, – для осіб, які перебувають у статусі безробітного понад 30 календарних днів, та для осіб, які не мають професії (спеціальності) і вперше шукають роботу;

2) відповідає рівню заробітної плати залежно від тривалості безробіття. При підборі підходящої роботи враховується заробітна плата у розмірі:

не нижче розміру заробітної плати за останнім місцем роботи – для осіб, які перебувають у статусі безробітного протягом 30 календарних днів з дня надання такого статусу;

не нижче розміру мінімальної заробітної плати для роботи на умовах повного робочого часу (дня) для осіб, які:

перебувають у статусі зареєстрованого безробітного понад 30 календарних днів; здійснюють пошук роботи вперше.

Правовий інспектор праці Г. Просяник
10.05.2022